

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDEKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes évre 10 — kr.
Félévre 5 " "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy órára 1 " "

Egyes szám ára 4 kr

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ**

Hirdetési díj:

Nagy hasábon petit sorot 3 kr. Nagyobb tájékoztatás a "Bibbia" hirdetések aha szerint juttatva aron vetettek fel. Bolya a maia den külön bejegyzéssel 30 kr.

A lelkészek fizetésének kiegészítéséről.

Debreczen, febr. 10.

Végre előttünk fekszik az annyit sürgetet törvényjavaslat. Az én rövid megjegyzésem reá — így prima vista — ez: adtál Uram esőt, de nincs köszönet berne. — A javaslat értelme szerint nekünk protestánsoknak, azt a kis lelkész fizetés kiegészítést bizony drága aron kell megfizetnünk. De hát mit nem fizetnek meg mi velünk drágán?

Liberális egyházpolitikai alkotásainkat megfizettük az 1868. LIII. t. cikknek a reversálisok eltörlését kimondó, évszázadok keserves küzdelmei árán kivívott garanciális határozat fölládozásával. Ez az áldozat kizárólag a mi áldozatunk volt. — És megfizettük a felekezeti különleges törvénybe iktatásával. Ebből az áldozatból részt kérnek más vallásfelekezetek is, de az oroszán rész ebből is a mienk.

Olyan protestáns ember, ki a reversálisokat eltöltő törvény föladását nem fájlalná: nem hiszem hogy léteznék. Olyan azonban, ki a felekezeti különleges törvénybe iktatását mentegetni igyekszik: van akárhány. A mentés pedig ez: mi protestánsok a lelkiismereti szabadság, a szabad vizsgálódás alap elvén állunk. Vallásunk ezeken a magasztos alaptételeken épült fel.

Igaz! Én is így tudom; én is így hiszem; én is így vallom.

De tudom, hiszem és vallom azt is, hogy népünk legalább 80 %-ának felfogásában ez a fogalom: «felekezeti különleges» «vallásnélküliséget» jelent. — Azt jelenti, hogy törvényesen megengedett dolog, nem követni semmi vallást, sem törvényesen bevetet, sem törvényesen elősmertet, sem ezeken kívül állót, például a nazarénusokét, a baptistákét még a pogányokét sem. Szabad, törvényben kimondva megengedett dolog: élni vallás nélkül.

Igaz, elismerem azt is, hogy erre a felfogásra csakugyan elvezethet a «Szabad vizsgálódás» — csak hogy nem a theologusnak, hanem a filozofusnak szabad vizsgálódása, az a bölcséleti vizsgálódás nevezetesen, a melynek végső tétele lehet ez is: nincsen Isten.

Hogy aztán az a vizsgálódás, a melynek ez lehet a végkonklúziója (különösen az egészségtelen szocialisztikus áramlatokkal terhelt századvégi légkörben) állami szempontból sem lehet valami üdvös, és hogy mi reánk protestánsokra ez a filozofusi vizsgálódás az áldozathozatal nagyobbik súlyával nehezedik: az — azt gondolom — minden kétségen felül áll.

Áldozattal fizettünk mi protestánsok

meg a néptanítók fizetésének rendezése tárgyában hozott törvényt is, mert hiszen a szerény állami segélyért önröndelkezési jogunk javát kellett cserébe adnunk.

És áldozatot, nagy áldozatot kíván tőlünk Wlassics Gyula, a mikor a lelkészek fizetéséhez való — bizony nagyon szerény és szűk marku egyedül elfogadható módja az állami dotációnak csak az lehet, ha a felekezetek rendelkezésére — de a jelzett célra lekötötten átbocsátatják vagy az a tőke, vagy az a jövedelem, a mely a javaslat szerint elérni kívánt célra szükséges. A fizetés javítását, mint ilyet, felekezeti és nem mint alamizsnát az államtól kell azt a lelkésznek kapnia.

A segély megvonásának egyedüli forrása pedig a lelkész illetékes fegyelmi hatóságának ítélete lehet csak, egyetlen egy esetben kivételével, s a kivételnek ez az egyetlen esete, a mikor a segélyt az állam közege, az államhatalom képviselője a fegyelmi hatóság határozatától teljesen függetlenül is megvonhatja, sőt kell is hogy megvonja: az, a mit javaslat így fejez ki: «*Allamellenes magatartás.*»

És én megvagyok fölöle győződve, hogy ha nem találkoznánk hazánkban államellenes, bevett szólás szerint nemzeti törekvésekkel: az előttünk fekvő javaslat, nem is jelent volna meg az

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

A kis Bagi.

— A Debreczeni eredeti tárczája —
Írta: **Forgács Antal.**

Haragos András uram nem volt olyan rettenetes ember, mint ahogy a neve után tőbben elképzelték, sőt nem hazudok, ha azt állítom, hogy a barányai is epébb természetűek voltak nálnál. Igaz, csak a kosokat érthetem itt szórosan véve; de hát ezek is barányok s a közmondás szerint szelídek maradnak továbbra is, noha olykor-olykor felmériföldnyire is elhallik szarvuk csattogása, amint fej fej ellen egymásra törnek.

Neve ismeretes volt a Tisza mentén. Gazdag ember híreben állott s nagy vagyonáról kis Baginak keresztelte valamelyik felusi poeta.

Gazdagsága mellett még egyéb tulajdonságaért is szárnyra vette a hir. Elmés volt, higgadt, megfontoló, aki dolgait öntudatosan végzi s nem hagyja magát rászédetni senkitől.

Szegény pásztor volt, mikor megházasodott s szorgalommal, kitartással szerezte vagyonát. A feleségétől tanult meg írni, olvasni, ki szerencsésebb volt, mint ő, mert iskolába járatták; annyira megszerette a könyveket, hogy később jobb gazda korában sok pénzt fektetett a jó könyvekbe. Egész könyvtára volt, melyből Arany, Petőfi, Jókay

és több jeles író diszkötésű munkái sem hiányoztak. E mellett törvénykönyvek is diszelegtek az üvegszekrényben. Szeme szája elállt az embernek, ha az egyszerű földmives embert a drága könyvek közt lapozgatni látta.

Őszszel, mikor a mezei munka szünetelt, a falu fiatalja, öregje, kicsinye, nagyja összegyűlt vasárnaponként Haragos András uram házában s hallgatta azokat a nagyon szép és tanulságos dolgokat, miket felolvasott.

Maga a lelkész ur is bebenézett olykor s még a szíve is örült a láto takon.

Értett mindenhez.

Még az ügyvéd sem nagyon árulhatott előtte zsákban macskát.

Egy alkalommal véleményét kért ügyvédtől egyik perének sorsáról.

— Nem mondhatom meg előre, mit hoz a jövő — igyekezett a fiskális elkerülni a fogós kérdést — mert a per kimenetele manapság bizonytalan. Olyan az ügyvédi munka, mint a szántó-vető: felszántja a földet, elveti a magvat, beboronál és — várja a termést; ha ad az Isten, akkor arat.

— No-no, értem tekintetes uram — vetette ellen Haragos András; hanem azért megemlíttem, hogy a szántó-vető tudja, milyen magot vetettél. Rosz magnak, amelyik nem ereszt csirát sem nem szánt, sem nem baronál, mert előre tudja, hogy úgy sem arat belőle...

Ritka tudását első talkozom elárulta az értelmes idegen előtt.

Azért vele is megtörtént egy alkalommal az, a mi sok emberrel, hogy rászédtek, és akkor csakugyan méltó volt a nevére, haragudott kegyetlen módon.

Hat forint volt a buza ára az előző évi nagytermés miatt, midőn egy fővárosi terménykereskedő fekereste avval a szándékkal, hogy gabonát vegyen tőle.

Száz métermázsa tsztabuza volt betakarítva a nagy magárba. Gyönyörűség volt rá nézni. Haragos uram nem is akart megválni egyidőre a terméstől, várni akarta az áremelkedést, de a kereskedő annyira rimázkodott, hogy eladta neki a 100 métermázsa buza 6 forintjával.

Megkötötték a szerződést, mely szerint az év augusztus első napján tartozott a szállítást megkezdeni.

S mi történt?

Másnap azt olvassa az újságból Haragos András uram, hogy a buza métermázsa 6 fitról 10 forintra szökött.

— Megesalt az a kutya — mondta a feleségének.

— Ugye megmonatam, hogy lassan járjon tovább ér. De nem hallgatott reám. Hát azt hiszi kend, hogy az asszonynak semmi sincs a fejébe? Kend az almáriumban tartja az eszét, a könyvek közt.

— No elég anyjok csitította András gazda hűséges élete párját, ki hirtelen össze

államhatalmi mindenhatóságnak abban a mezében, a melyben látva őt közeledni, az én protestáns szabadság szeretetem így szólal meg: timeo danaos et dona ferentes.

Az egyedül helyes, a megnyugvással egyedül elfogadható módja az állami dotációnak csak az lehet, a felekezeti rendeltetésére, de a jelzett célra lekötötten átbocsátatik vagy az a tőke vagy a jövedelem, a mely a javaslat szerint elérni kívánt célra szükséges. A fizetés javítást, mint illet, felekezettől és nem mint államiznát az államtól kell azt a lelkésznek kapni.

A segély megvonásának egyedüli forrása pedig a lelkész illerékes fegyelmi hatóságainak ítéllete lehet csak, egyetlen esetnek kivételével, s a kivételnek ez az egyetlen esete, a mikor a segélyt az állam közege az államhatalom képviselője a fegyelmi hatóság határozatától teljesen függetlenül is megvonhatja, sőt kell is, hogy megvonja, a mit javaslat így fejez ki: »államellenes mogatartás.«

És én megvagyok fölöle győződve, hogyha nem találkozánk hazánkban államellenes, bevett szólás szerint nemzetiségi törekvésekkel: az előttünk fekvő javaslat, nem is jelent volna meg az államhatalmi mindenhatóságnak abban a mezében, a melyben látva őt közeledni, az én protestáns szabadság szeretetem így szólal meg: timeo danaos et dona ferentes.

De hát van nekünk egy háládatos mumusunk: »nemzetiségek«, — valahányszor az állami mindenhatóságra törekvés ördöge kíséri a kormányt, a fejedet mindenkor ez a mumus.

Távol áll tőlem, hogy ezt a ve-

se tudta számítani azt a temérdek veszteséget, mely őket érte.

— Nem is tudom, hova tette kend az esztét tegnap.

— Ugyan ne okoskodj édes feleségem.

Hát honnan a patvarból tudtam volna, hogy így esik a dolog.

Az a budapesti kereskedő már tudta mikor ide jött s kijátszott.

Ezzel bele tekintett a szerződés másolatába s alig olvasta át, a homlokára csapott s örömmel kiáltott:

— Asszony, megkerül a 400 pengő!

— Micsoda négyszazpengő?

— Az ár különbözet.

Az asszony rámeresztette szemét férje urára. Most vette csak észre, milyen nagy összeget esalt ki a maga számára a furfangos pesti kereskedő.

II.

Haragos András uram alig várta augusztus elsejét. Hadi tervet forralt a kereskedő ellen. Azt ugyanis nagyon jól tudta, hogy per utján semmire sem menno követelesével mert a vétel törvényes uton jött létre s nem tudna bizonyítani a vevő csalási szándékát. Más uton keresett hát okot és módot a gazság megtorlására.

Vegre felvirradt augusztus 1-ének reggele. Gyönyörű verőfényes nyári idő volt, soha jó ideje hogy levágták a rónák lengő kalászeit s nrajtápota a szürös tarlót. A szőke Tisza partján egy fekete rakományhajó himbálódzott, merészén hajlított orráról messze piroslott a neve: Griffó.

Számos munkás sürgött-forgott a hajó

szedelmet, a nemzetiségek fészkelődéseit kicsinyelném. Sőt a magam részéről tán nagyon is sokra tartom. De bocsánatot kérek, ezen törekvés megfélemezésére nem lehet az sem helyes sem méltányos eljárás, hogy ennek a kedvéért, a leghazafiasabb, a legmagyarabb, nemzeti szabadságunk védelme, visszaszerzése körül évszázadokon át hervadhatlan érdemeket szerzett testületek akció képességét szereljük le, hogy megrontsuk a leghazafiasabb felekezettek önállóságának, függetlenségének azt a szeretetét, a melynek hazafias tettekben való megnyilatkozásait, lélekemelő példákban találjuk a magyar historiában aranybetűkkel bejegyezve.

Nézzünk szembe, — ez az én fel fogásom, — a nemzetiségekkel, s ha igaz az, hogy ez a Haza a magyaré, a mely azt vére árán szerezte meg, ha igaz az, hogy ebben a Hazában az állam alkotó elem a magyar akkor sem egyik sem másik alkotásunknál ne habozzunk soha erre teljes önérzettel rá is mutatni, és ne habozzunk soha a gyermeket nevének nevezni, s a nemzetiségi jogosulatlan fészkelődéseket, a javaslat nyelvén, — az állam ellenes mogatartást, *de csak is ezt*, és ezt a zótán a legélesebben kifejezve állítani oda a törvénynek, a kéréletlenül süjtő törvények czél táblájául.

Igy vigyük keresztül ezt a jelen javaslatban is. Így mondjuk meg, minden himezés hámozás nélkül, hogy a magyar haza, (vagy ha az a modern kifejezés jobban tetszik) a magyar állam segítve: magyarhaza, magyar állam ellenes, nemzetiségi törekvéseknek száma nincs.

Minket magyarokat a hiperlojalitás öl meg. Ha a zöldség, ha a hor-

fenekén, várva a buzás szekereket, melyek a pesti kereskedő által a környéken összevásárolt gabonát a hajóhoz szállítják

A nagy fekete hajó, mintha feneketlen lett volna; mesés gyorsasággal emésztette meg a buzás zsakokat. A felügyelő nem győzött eléggé veszekedni a fuvarosokkal, hogy gyorsan járjanak.

— Igen ám, de két mértőldnyira van a község a Tisza partjától — védekezett egy szegény paraszt ember, kinek a szíve majd megszakadt, mikor kis buzaacsáját potom áron elfeésérelnie kellett.

— Az mindegy. Siesenek! — kiáltott a felügyelő gorombán.

Evvel elfordul, de hirtelen visszafordult és keves hujja, hogy a Tisza örvényes medrének nem szaladt bamulatában attól, a mit látott.

A düllő ut kanyarulatánál egy négy ökrös szekeret vett észre a hajó felé közeledni. No hisz ez még nem valami nagy dolog s kár is volna miatta a Tisza mélységes fenekére bukni, mert szekér nagyon sok van; de ez a szekér nem volt ám olyan közönséges.

Egyetlen egy zsák nyújtózkodott rajta nagy könnyelműen és csengett-bongott a gyönyörű kibizott ökrök kolompja; a kis bérés pedig a vendég oldalán pattogtatta hatalmas karikás ostorát.

— Hát te mi a mélységes pokol tűzét akarsz evvel az egy zsákkal? — kérdezte mérgesen a felügyelő az odavérkezett szekeren ülő béréstől.

— Hát instálom alássan Haragos András gazduram azt üzenni, hogy ma a szerző-

vát, ha az oláh, a tót, rác, szerb, a zsidó ha a drága flumei eltalálja kiáltani magát, hogy mi, itthon, magyarországon magyarosítani akarunk, sovisták vagyunk: hát viszünk véghez azonnal akkora tiltakozást, akkora mosakodást, mintha bizony tetten értek volna bennünket. S azt bizszák csak akkor járunk el gavallérosan, ha megengedjük, hogy szász, tót, oláh, rác — még a többi — mind fejünk teletjén táncoljon.

És ugyan mi az eredménye ennek a gavallérosnak tartott, valójában azonban anyámasszony politikának? Hát az, — más nem is lehet. — hogy mivel az amalgamalizásnak még a látszata allen is kézzel-lábbal tiltakozunk, hogy itthon vagyunk ugyan ezer esztendő óta, de azért se az oláh, se a tót, se a többi náczió a mi államalkotó testünkbe nem csak föl nem szívódott, de ma ezer esztendő után is úgy áll velünk szemben mint a hogy megmutatta 1848.

Tudatában vagyok azon kötelességnek, hogy a javaslat — ha azzal foglalkozni akarunk — behatóbb kritikát igényel. A fentiekben hát, addig míg a tüzetesebb hozzászóláshoz módom és alkalmam nyílik, — futólagos megjegyzéseimet kívántam csak megtenni.

Szinay Gyula

A földmivelésügyi tärca.

Debreczen, február 10.

A Bánffy-kabinetben a földmivelésügyi tärca a legbuzgóbb és legtelhetesebben ember kezébe jutott. A földmivelésügyi költségvetés tárgyalásának már az első napján is feltűnt, hogy a jó Darányi mennyi mindent akar és mégis mily kevés hasznot fog cselekedni. Minden nagy dologba belevagja a fejlesztését — de olyan módon, hogy mindenki látja.

dés értelmében megkezdte a szállítást.

A haragos felügyelő most még haragosabb lett, azután olyan tekintetet vetett a kis bérésre, mint aki nem érti, mit is mondtak tulajdonképen, végül belé tekintett egy bagaria bőr fedélű jegyzőkönyvbe és legvégül rakiált a flura, ahogy a tiszaparti füzesek kebelében ahhoz hasonló visszhang nem igen keletkezett.

— Megbolondult a te gazdád, kölyök? Így indul neki 100 m. máza buza szállításnak?

— No felelj te mamlasz!

— Ma' hogy bolondult volna. Több esze van annak, mint nagyapáknak.

— A te nagy apádnak öcsém, de nem az enyémnek is.

— Hiszen ugy gondoltam, hogy az édes nagy apámnak.

— Meg is mit mondott a gazdád? — kérdezte hetvenkedve a felügyelő.

— Megmondtam már, hogy Haragos András uram azt üzente, hogy...

— Elég, elég ha csak ennyit tudsz, te tökfílkó — vágott szavába. Ezután a sok munkás és temérdek fuvaros nagy bamulatára bevitette az egyetlen zsákot a rakomány hájába, ideiglenesen felügyelőt nevezett ki a munkások köréből s felült az ökrös szekerre, hogy Haragos András gazda ő kigyelmétől megtudja a szíve szándékát.

Majd megmossa ő a fejét a szedte vette parasztjának.

Haragos András uram a tornáczon pipázott, mikor a szekér az udvarba ért s mind

menyire nem ért a földmivelés ügyéhez ez a jó ember. S ha Magyarországot csakugyan mint földművelő államot akarják fejleszteni, akkor valóságos Isten csapása, ha ilyen ember kezébe kerül a földmivelésügyi tárca.

Ez az ambiciózus ember nagyon sokat utazik, mindenütt ott van, ahol valami történetik s tőle telhetőleg ünnepléti magát. — Hogy aztán az ünnepi lelkesedést még jobban fokozza s hogy még jobban ünneplésse magát: mindenütt horribilis ígéretek tesz. Lemegy Kecskemétre egy új szállótelepet meg nézni: a szállótelep ugyan már nem új és Darányi sem ért hozzá: de rendeznek a tiszteletre két bankettet, amelyet tíz budapesti újságíró is végig eszik s másnap telve van a magyar sajtó, hogy milyen remek egy miniszter ez a Darányi. Lemegy egy felásra Keszthelyre, hogy megbeszélje a balatonparti szőlők rekonstrukcióját (holott ennek az eredményes megbeszélésére egy hónap sem volna el-gendő) — aztán elmegy Szathmárra vizszabályozási terveket felülvizsgálni — holott ehhez is kevesebbet ért, mint a hajdá a harangöntéshez. — Debreczenben mint dohányszakértő ünnepléti magát — s ez így megy vég nélkül. Mindenütt államferfiu önértéssel ígér hihetetlenül nagy dolgokat, — a melyekből azonban lehetőleg semmit sem vált be. Aztán néha üres óráiban el-ellátogat a földmivelésügyi miniszterium nádor-utcai palotájába is, ha már éppen máshova nem tud menni.

Pedig úgy rémlik nekünk, hogy valami okos dolgot is cselekedhetnék ez az ambiciózus, dicsőségre vágó ember. Például talán lehetne valamit a föld adó leszállítás ügyében. Ausztriában ezt már tervbe vették, pedig ez ott nem is olyan égető szükség, mint mi nálunk, a hol a magyar földet haromezermillió forintnyi katasztrá is teher nyomja s a hol a földművelésből ma már csak a nagybirtokos tud tisztességesen megélni.

Azután tehetne valamit azért is, hogy a földhöz kötött szegény népek ne csak a föld legyen az egyetlen keresetforrása. Az állattenyésztés érdekében nem igen tesz egyebet Darányi mint hogy néha vesz egy egy apalovat kétszáz ezer forintért holott az ország sok vidéken bőséges kitűnő és kihasználatlan legelők vannak. Magyarország az állat-

tenyésztésre praedistínálva van, — de ezt mindenki tudja, csak a földmivelésügyi miniszter nem.

Azután egy óriási nagy veszedelem is fenyeget bennünket; a kisgazdák tönkremenetek, a munkások pedig hol ebben a megyében layonganak, hol a másikkban.

Először természetesen a kisgazdákon kell segíteni, mert ezek majd ellátják azután munkával a mezei munkásokat. Igen, de a tönkrement, vagy a lejtőre jutott kisgazda nem ért semmihez, csak a földmiveléshez s éppen az a baja, hogy nem tud földhöz jutni, a mi je van, az pedig kevés neki ahhoz, hogy belőle megéljen. Ez az eredménye annak a vizsaszás állapotnak, hogy a nagybirtokok több területet foglalnak el mint a kisbirtokok.

A miniszter fogjon bele egy nagy vállalatba: az állam vásároljon meg egy néhány latifundiumot s aztán ezeket a nagybirtokokat parcellázva adja el. Az állam igen sokat fog nyerni az üzleten s igen sok kisgazdát földhöz segít olyan embereket a kik most nem bírnak terjeszkedni, az öröklött kis földjükből pedig nem tudnak megélni. S meny nyi emberen segítene az állam ezzel a vállalattal! Ezek a kisbirtokosok akiknek a terjeszkedésre ily módon megadták a lehetőséget tudnak tisztességesen fizetni a mezei munkásokat, a kik között a munkanélküliek száma egyszerre megfogynak.

Azután a munkásokon is segíteni kell. Ezt belátta Darányi is és fel is vett a költségvetésbe 150000 forint a munkások — szellemi és erkölcsi jólétének gyarapítására. Eből a penzből majd öt-hatezer forintot iratnak egy miniszteri titkárral vagy valami szakértőrel egy jó könyvet a munkásoknak, melyben takarékosra és erkölcsösségre inti őket.

Ezenközben pedig Torontálban és Bácskában dühöng az éhínség s a parlament és a főpapok nem kényeret adnak az éhezőknek, hanem a kormány utján könyvet iratnak nekik, a papság pedig imádkozik értük.

Es eddig taán már meg is szavazták a földművelési tárca költségvetését a Sándor utcai palotában. Mert hát jól van minden s miután a miniszter urak és hívek friss egészségben vannak és jól emésztenek nincsen sem mi baj!

— Én nem tehetek róla.

A felügyelő rémülve tavozott Haragos András portájáról. A hajó áll. A munkások nem dolgoznak. Harmincz forintra tehető a munkások bére és egyéb kiadások naponta. Nyomban táviratozott főnökének, ki másnap le is érkezett s megdöbbenve tapasztalta a rideg valót.

Ugy négyszem közt aztán Haragos András uram is megmondta a kereskedőnek, a mi a szívében fektet. Hogy tudni illik kijátszotta őt, s azért azt követeli, hogy vágják ketté a 400 frt különbözetet; jusson kinek-kinek 200 frt.

A kereskedő nem akart kötélni állni. E helyett távirati értekezésbe lépett egy jeles fővárosi ügyvéddel. Ez tudatta vele, hogy a szerződés értelmében Haragos András gyorsabb szállításra kötelezni nem lehet.

A magyar észjárás végre is diadalmasodott a gázság romjain.

A gabona kereskedő belátva tehetetlen helyzetét, leküzdötte kapzsi vágyát s egységre lépett; 200 forint is jobb a semminél.

Haragos András uram megőrült hadi terve sikeres kimenetelének s minthogy nem volt rászorulva a 200 frtra, hű élet parja belegegyezésével felosztotta azok közt a nagycsaládu szegény emberek közt, kiknek buzacska-ját elemészette a nagy fekete Griffő.

Hire futott a nagy esetnek hét vármegyében. Nem győzték Haragos András éleselműségét csodálni.

S míg ezeket a szöke Tisza fodros hajjai egymásnak susogták, a budapesti kereskedő megfogadta, hogy jövőben megkészszerzett figyelemmel fogja a szerződéseket szerkeszteni.

Zola.

Soba vádlottat nem tisztelt úgy a világ, mint Zola Emilt, aki most már negyded-napja áll bírái előtt. Egy ellenséges, dühös és veszedelmes közvélemény közepette, olvasóinak százezreitől elhagyatva, a kormányzat által befolyásolt bíróság elé állítva, a legnehezebb, a legszorongatottabb helyzetben: nemes irigységgel nézik őt a legjobbak, mert ebben a században nem volt még író, akinek merészebb, szebb és érdekesebb szerep jutott volna. És bár látnivaló, hogy a hivatalos hatalomnak életkérdés az ő elítélése, bar egészen nyilvánvaló, hogy a nagy francia közvélemény ebben találkozott a kormányval: senki sem feltű Zola Emilt a mártíromságtól.

Harmincz órája folyt le a tárgyalásnak és ez alatt a rövid idő alatt sok minden történt. Először is bizonyos, hogy az ellenkező híresztelések daczara Zola jelentékeny anyagi bizonyítékokkal van fölfegyverkezve és ha nem is engedik meg neki, hogy a másoknál levő bizonyítékokkal védhesse magát, ha kényszerítik is, hogy a maga igazáért kerülő uton küzdjön, legalább is nehéz lesz vele elbánni. Sőt nem is lehet, új igaztalanságok, friss törvénytelenések nélkül. Jóhiszeműsége — pedig ez a fődolog — már az első napon győzedelmes, biztos.

Ami magát a tárgyalási termet és annak közönségét illeti, kivéve néhány szenny-lap szerkesztőjét, ezek között a kocsisokkal csokolódzó híres roszhiszemű férfit, Rochefort-t és barátjait, az antiszemitsságból elő — és oly jól elő — Drumont-t és kreaturáit, a hallgatóság e szerencsére kisebb részét kivéve: a Zola igaza mellett lelkesedik mindenki. Felállnak ha bejön, megélejenik, boldog isten, Zolát éljenek Párisban, tegnap halálra keresték? Igaz, hogy a tárgyalás közönségének színe: Páris legkülönb intelligenciája, az igazi zsurnalistika, a külföldi sajtó képviselői, akik csaknem kivétel nélkül Zolaisták ami nem irodalmi irányra vonatkozik.

Es ez a szerencsés hangulat láthatólag hasznal az ügynek, ebben a mileuiban nyugodt a vádlott a védőjével, az ifju Laborieval együtt rövid pár óra alatt — a helyzet ura lesz, ő a vádlo. Pedig az ügyész Van Cassel kemény legény — bár igyekszik diszkret lenni — és a vörös taláros törvényszéki elnök sem mai gyerek azonfelül megérzik rajta, hogy a legfőbb hatalom — nem az igazságot, — hanem a kabinetet értjük — erős nyomást gyakorol rá.

A tárgyalást magát láthatólag a vádlott ügyvéde Laborie viszi és tartja kezében. akar csak a főbenjáró perekben idehaza Eötvös Károly. Ugy látszik Zola csakugyan a legelső emberismere ez idő szerint a világon — a lehető legjobban választotta meg ügyvédjét, egy 33 éves ügyvédet, kinek nagy multja ismeretlen, de legnagyobb jövője e pillanatban bizonyos.

Ilyformán az elmúlt három nap nem is annyira Zolaé, mint Laborié volt, aki diktált és ket roppant jeleutőségű dolgot vitott ki. Az első, hogy a megjelenői nem akaró katonai titoktartással védekező magas és legmagasabb katonatisztek stigmatizáltak és az esküdték előtt részben ellenszenvenessé, részint neveltségessé tette, a második, hogy Mercier volt hadügyminiszter ss Paty du Clam ezredes beidzitetését kiforezította. Ez utóbbi meg jelenését leleketét visszafojtva várja minden ki, bár a spiritiszta ezredes már a tegnapi napon tehetetlen volt téve. Az ezredes, kinek Dreyfus elíteltetése körül az elévülhetlen érdemei vannak, belekerült a perbe, még pedig ott, ahol legkevesebb lesz kedvere. Nem a Dreyfus ügyről lesz szó, nem ezért nincs rá szükség, jelezte Laborie nem minden guny nélkül es elmondta, hogy hol véli ő Paty du Clam és Esterhazy közt az összeköttetést felfedezni. Egy titok megvételéről van szó. A világért sem katonai titokról. A szigorú ezredestől egy levelet elloptak, egy diskrét, bőí írást és csak nem ő adta s aki visszaadta a misteriozus zsvány hölgy pedig az Esterhazy fatyolos dámaja, Tehát előkerült! Az össze-

járt gondolta, kihez legyen szerencséje, mi-helyt a jövővényt megpillantotta.

A felügyelő hozzászöketett, de alig, hogy bemutatta magát, elment minden kedve a henczegetésről. Haragos András uram választékos beszéd kíséretében a szobába vezette s megkérdezte tőle, mi járásban van tulajdonképen.

A felügyelő előadta az okot mely odavezette. Tudomása szerint ugyanis 100 métermazsa buzát kell Haragos András uramnak a hajóba szállítani, s nem tudja elképzelni, mit akarhat avval az egy zsakkal, amit küldött.

— Hiszen szállítom — válaszolt Haragos András uram nyugodtan.

— Zsakonként? — kérdezte a felügyelő csodálkozva és ismét vissz tért a gyanuja, hogy eszelőssel folytát tárgyalást.

— Természetes. Nekem így tetszik. — Mar bocsanatot kérek kedves bátyám, de ez nem a maga tetszésétől függ, hanem a mienktől.

Haragos András kivette asztalából a szerződést s megmutatta a felügyelőnek.

Nézze uram, ennek a kontraktusnak a 4. pontja értelmében én augusztus 1-én tartozom a szállítást a saját igámmal megkezdeni. Hogy mikorra szállítom oda az egészet, az nincs kikötve. Én ráérek, az ökreim is ráérnek.

— Miért teszi ezt? kérdezte a felügyelő csodálkozva.

— Ezt csak a főnökének mondhatom meg, uram, négy szem közt. Mig ő ide nem fírad, zsakonként fogom szállítatni a gabonát. Ha nem tetszik fuvaroztassák el.

— Az temérdek pénzbe kerülne.

kuszált bűnügy szálait így bontogatja a védőkinek ugyancsak a vádlók nyaka körül tapogató erős keze. Roppant erőteljes, pathetikus hol erre van szükség, de szerfölött elővigyázó s minden fontos ponton egyszerre rajta van a szeme. Most Rochefort-t teszi nevétségessé majd az ügyézt torkolja le, de nem úgy, hogy kezeli meg vannak köve.

Tamadó, éles, de mint mondani szokták kitűnően kezeli: az esküldteket. A fischeresek a meszaros, a kereskedő, azok az egyszerű polgárok, kik bizonyára nem Zola javára voltak elfoglaltak, mikor a tárgyaló terembe lép, tek, ma, mikor meg lényeges dolog kevés tőnt, legalább is figyelemmel és türelemmel várják, mint igazolja magát a vádlott, bár kezei meg vannak köve.

Amde a bilincs mindjobban enged és bár a törvényszék elére kimondta, hogy a Dreyfus ügy revíziójáról itt nem eshetik szó, lényegben ez a tárgyalás még sem egyéb, mint egy részleges revízió. Lehet, hogy nem hozza egészen tisztába e sötét és bonyolult ügyet, de minden bizonynyal maga után vonja azt, hogy a közvélemény másképp gondolkodik és néljen Zoláról, mint tette eddig. Aminek sok fontos következményei — ha a tárgyalás menete rosra nem változik — lehetnek. Ugy mint a per sürgős revíziója, a kabinet bukása s Zola felmentetése.

Zola az esküldtszék előtt.

— Távirati tudósítás alapján. —

Páris, febr. 9.

A tegnapi hír aligha bizonyul igaznak. Szó sem lehet róla, hogy a pör már ma befejezést nyerjen. Sőt több, mint valószínű, hogy Delagorgue elnöknek már eleve gondoskodnia kell arról, hogy az e hó 10-ikére kitűzött egyéb ügyek későbbre halasztassanak. A bizonyítási eljárás oly széles mederben kezd folyni, a vádlottak, a védelem, a főügyesség részéről annyi mindenféle akadály gördül az igazságszolgáltatás menetébe, hogy szinte beláthatatlan, hová fajul és fejlődik ez az ádáz harc.

A tárgyalás első két napja egy lépéssel sem mozdította előbbre Zola ügyét. Az előzetes elnöki enunciació daczára, hogy Dreyfus ügye a Zola ragalmazási és becsületsértési ügyével össze nem zavarható, Labori és Clémenceau részéről az a törekvés mutatkozik, hogy az esküldtekkél azt hissek el, hogy az igazságot a francia bírák minden áron el akarják nyomni. Így aztán hasztalan a esillapítás a józanabbak, a mersékelt-bbek részéről.

Ma kell megjelenniök a tanuknak, akiknek — szükség szerinti — elővezetését rendelte el a bíróság és mégis kérdés, megjelennek-e — és ha igen, vallomásuk fölér-e azzal, amit tőlük első sorban Zola vár. — Mindenképp bonyolódik az ügy es felő, hogy még e pörrel sem lesz vége a szenzaczióknak, botrányoknak melyeket Parisban — úgy látszik — most már természetesen rendeznek.

A hangulat az igazságügyi palota körül még csendesebb, mint a megelőző napon volt. A Place de Dauphin on ma nagyon kevés az ember. E jelekből azonban a beavatottakba azt következtetik, hogy az agitazio munkaja csak a délutáni órákban fog mutatkozni. Csak a bejárások közeleiben van nagyobb tolongás. Az érdeklődés azonban városzerte igen nagy, mert mar a beidézett katonatiszteknek esetleges vallomásaitól nemcsak a Zola pör sorsa hanem egyúttal a Dreyfus-pör revíziójának kérdése is függ.

Ma halgatják ki azokat a katonatisztek, kik a köteles titoktartás ürügye alatt semmiképp sem akartak vallani. Ezek pedig Boisdefre, Esterházy, Mercier, Paty du Glam és Cann. Azok a katonatisztek pedig, a kik elejétől fogva hajlandók voltak az idezésnek megfelelni a következők: Gonse tábornok, Pellieue ezredes, és Picquart ezredes.

A rendőrség intézi a halgatóság bebecsáttatását a tárgyaló-terembe. A tolongás óriási kétszáz ügyvéd és a rendőrök között heves összetűzésre kerül a dolog, mert a rend-

őrök nem akarják őket bebocsátani. Az ügyvédék megtámadják és ütegelik a rendőröket, kik visszaverik a támadást.

A tanuként megjelenő tisztakat nagy tüntetésekkel fogadják. Lelkes „Vive l'armée” kiáltásokkal üdvözik őket.

Mindjárt a tárgyalás elején heves összetűzésre kerül a dolog az elnök és Labori védők között, a ki újból indítványozza, hogy Dreyfus Lucienhez kérdés intéztessek az iránt, hogy Zola az esküldte előtt teljesen jóhiszeműen jár el.

Elnök: Itt nincsen Zola-afférről szó.

Labori ez ellen tiltakozik, a miből heves szóváltás támad, melynek az a vége, hogy az elnök megtiltja, hogy Dreyfusnéhoz bármilyen kérdés intéztessek.

Délután 1 órakor jelent Boisdefre és Mercier tabornok közönséges egyenruhában, hogy lehet tegyenek tanuzási kötelezettségüknek. Megjelenésük óriási szenzacziót keltett.

Zola ellen óriási tüntetések folytak. Mikor ma az igazságügyi palota felé közeledett, az izgatások által felbőszített néptömeg meg akarta linchélni. Kocsiját felfordították és a Szajnába akarták dobni.

A tanuk, a kik az újabb idezés daczára sem jelentek meg, elővezettetnek. A Quártier Latinban óriási izgatás folyik. Zola ellen az elkeseredés nőtön nő.

TARKA ÉLET.

Szerkesztői üzenet.

Ez levél adassék nemzeti Tóth Jánosné asszonynak H.-Szoboszlón, a saját kezéjébe.

Nemzeti asszonyom a tegnapi postával bekopogtatván a Tisza Kálmány egyszeri hajlikába az bihéri pontoknak elő idejéből, már hogy mikor míg szegre nem akasztódtak és ilyenén irással kedveskedett csekélységünknek:

atrecz
az Debretzenyi függetlenségi
újságíró urnak adasik az
újságja az hogy Debretzeny

Debretzembe

az stempli árát kifizetem

Ara az egyre kirem a névenn nevezendő tekintetes uramat mivel hogy az uramra nem lehet bizni hiába jártatom az körbe még sem tud az világ folyasáról ahogy én szeretném tehát legyen szives azt is mentül hamarab meg írni az újságba hogy? valóji hogy aponyinak lejany gyermeke lett ki szoptatya az aponyi ur lejany gyermekit mert az anyja nimet Hertzege né meghogy hát hogytud aponyi ur a feleségivel jól elbeszélgetni valóji a hogy felosztotak polonyi urék mir osztotak fel mert it mindig azt hirdette hogy mink vagyunk a hat almasok aztet is írja ki ezel maradok tisztellője he szoboszlón februárius 8 ik ne az uramnak tesik írni mert mindeant elhány én Tóth Jánosné m. k.

tisztelem az újságíró urat?

Hahogy szives jóakaraját és bizlmata megköszönnék nemze es asszonyomnak, mivel hogy mnekünk atyafiról-atyafira maradt vala az a manér, amellynek parantsolattya szerint adjon Istenre fogadj Isten duká mondan, készségesen megírjuk az újságba mi lenne szives kérdéseinek erányában az igazság.

Nemzeti asszonyom leveléből azt abajtuk, mintha esmerős volna előtte az a mi régi mestereségünk, hogy mindenkinek tudnánk írni orvosságot a bajara; éppen annak okából tehát járulunk mink tanácsadással nemzeti asszonyomnak is a részben, hogy a férje urára nem lehet bizni, ha hogy érte meg nem haragudnék. Mert hiába, hamis állat az asszonyi állat!

Az volna tehát a tanácsadásunk, hogy

számoltassa meg odabaza Tóth János uramat a világ folyásának erányában es oktassa ki nemzeti asszonyom, hogy mindig olvassa el a „Debreczen”-t.

De hogy raterelődjünk szives kérdéseire nemzeti asszonyomnak, azt irhatjuk, hogy Apponyi urnak még nem született meg a leánygyermeke, de még a feleségének sem semmilyen, ámbátor nem lehessen tudni mikoron következik el, mivel hogy a pesti újságíró urak olyanformát irkáltak a minapiban, hogy idestova letörök a kereke. Hahogy akkor ki fogja az anyatejnek edes mézével táplálni, az nem repüte még ki a pesti palotából hírposta módjára.

Hanem azért felig igazsága van nemzeti asszonyomnak, mert csakugyan nagy ur leány születés történt ezen a heten, akinek az edesapja nem más, mint báró Bánffy Dezső a főminiszter, tudja nemzeti asszonyom, aki ellen menydörgést szokott hallatni a szájjával Polonyi ur a szoboszlói piacon. Ennek a főminiszternek, aki most a legnagyobb ur az országházában, mivel hogy nem válasz ottak még nádorispánt, egy derek magyarasszony a felesége, aki egész a férjhezmenetelig falusi tanítókisasszony volt, ugy hívják, hogy Máthé Ilona. Haragusznak is rá, hogy főminiszterné lett, a többi bárónék, meg a grófnék, no meg legkivált a hercegnék, akiknek legnagyobb része ki magyar, ki meg német, valóságosan meg akkurátusan felemás, mint az Apponyi uré. Erről se tudják még, fogad-e dajkát, vagy maga lesz a kis leányának a dajkaja. Hahogy talán érdekibe vóna megtudni, mivel hogy jónak nézne nemzeti asszonyom a maga becses személyét, írjon a Polonyi urnak, a szokott még ebédelni is az asztalánál a főminiszternek, vagy látogassa meg Böszörményben Dobó Sándor rektor urat, a meg levelezni szokott a kegyelmes és ekszczellenciás tanító-zkisasszony-feleségével a főminiszternek. De a ért ne legyen nagy reményességgel, mert mostanában már az ekszczellenciás asszonyok nem szegénylik a gyereket — mióta a muzka császárné is maga táplálja — csak tudja nemzeti asszonyom, az olyan tekintetek meg nagyságosok.

Ami annak az illetjét illeti, hogy Apponyi hogy tud a feleségével jól elbeszélgetni hat csak amondók vagyunk, hogy hát Apponyi ur maga is Bécsországba született ötvenegy évvel ezelőtt ahol az edesapja vicekan-czellárius volt aznapság és Kossuth apinknak nem valamik jóbarátja hat ő bizony születése től óta tudja a német nyelvet — még rini is azon tanult meg először; később meg a jézsuita pátereknél tanult egy Klözsternajburg nevezetű stájer város klastromában. Legyen hát nyugodtan nemze es asszonyom, tudnak ok egy-nással beszélgetni. Azutan meg az olyan művelt dáma, mint az Apponyi ur felesége, egy német grófné (mivel hogy csak az nem pedig hercegné ma!) egy esztendő alatt — ha csak ugy nemetesen is — megtanulhat magyarul — ha akar. Márpedig akar mert hogy ha meg nem tanul, nem érti meg az ura szép szavazását a gallérián az ország házában.

Hogy pedig len a Polonyi urék felosztottak volna, meg arról sem irhasunk biztosat, mert hat eddig közönségesen nem, csak ugy egyenkint egymásutan osztottak fel. Hogy olyan nagyon hatalmas-e mint mondja, azt legjobb lesz, ha tőe magától kérdezi meg nemzeti asszonyom, mrt hat mink itt azt gondoljuk, hogy nem mind hatalmas az, aki harapni tud; mán pedig mi nem szokunk bottal járni senkinél kérdezősködni, a meddig okot nem adott rá: osztán bot nélkül könnyen megjárhatnánk a harapás erányában még ha nem is olyan nagyon hatalmas.

Mindezeknek pedig utána ajánljuk magunkat nemzeti asszonyomnak szives jóindulatába es kérjük alá-san, hogy ha megint valami fennakadása volna, csak tessék hoz-zánk fordulni es jó egészséget kívánunk.

A szerkesztő ur parancsolatjából:

Fejő, m. k.

Ma de számu hazl s ott Horvá regényt vi

Az u illő borzalo

A sze mellén kere csupa ver

Az ag len holtesle elterülve.

A regé ajtóból a há tesiette a P a v a y G rencőorvos

A kikü megtartott megállapított Horváth Józ

óra tajban, agyban fekv agyonlötte, a saját életét

A goly nak es keres szíven men lövés azonn

A rémnyomor volt

Az asszolyton ágyba t i b a n a

adta magát, E miatt foly döttek s csal

talyigát es a máros, akine adós marad

József.

E felett tan maga es

Holttest közkórházba, öket.

A szere év óta elt m tak hatra.

U.

* Adak lly ezimü te és sajnálatos

ko vics Ko hanem öt fo tük helyreil

Stata bolcsmegebe vetkezteben a tok, hogy min

tani a szemel to parasztmoz a kormány

van határozza teteler, söt k dolattal is, h megakadalyoz söt mas vidék

szükségesnek közbiztonság

Gyilkosság és öngyilkosság.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, február 10.

Ma délután 3 órakor a Borz-utca 1286 számú házba egy rémregény ügynök ment be s ott Horváth József talyigás lakásába rémregényt vitt elárulás végett.

Az ujlón belépve igazi rémregénybe illő borzalmas jelenet tárult szeméi elé.

A szegényes berendezésű szoba háttérében az ágyon egy sovány nő feküdt holtan mellén keresztbe tett kezekkel. Arcza és inge csupa vér volt.

Az ágy mellett pedig egy férfi félmeztelen holteste hevert nagy levertőcsa közepében elterülve.

A regényáruló ijedve rettent vissza az ajtóból a házbellei fellármázva azonnal értesítette a rendőrséget, hennan Pava Gyula prbiztos, dr. Szentpályi Béni rendőrorvossal, a helyszínére siettek.

A kiküldöttek a házbellei előadása s a megtartott helyszíni szemle alapján megállapították, hogy a földön fekvő holttest Horváth József 47 éves talyigás, aki éjjeli 12 óra tájban, a ki már két év óta szélütés miatt agyban fekvő nejét egy 9 m. m. revolverrel agyonlőtte, azután pedig egy másik lövéssel saját életét oltotta ki.

A golyó a száján hatolt be az asszony-
nak és keresztülfurta a fejét, a férfinak pedig szíven ment keresztül az ólom. Mindkét lövés azonnali halált okozott.

A rémes dráma oka a házbellek szerint nyomor volt.

Az asszonyt 2 év előtt szélérte s azóta folyton ágyban feküdt, ferje pedig e felettiban a teban az ivásnak adta magát, és nap-napután részeg volt. — E miatt folytonosan anyagi zavarokkal küzdöttek s csakhamar egyetlen vagyonukat a talyigát és a lovat foglaltatta le az a kocsmáros, akinek a sok elfogyasztott ital árával adós maradt a szerencsétlen végű Horváth József.

E felett elkeseredésében fordította aztán maga és neje ellen a fegyvert.

Holttestüket a rendőrség kiszállította a közpórházba, a hol valószínűleg felboncolják őket.

A szerencsétlen väget ért házaspár 20 év óta élt mar együtt. Gyermekeit nem hagytak hatra.

Ujdonságok.

* **Adakozzunk a népkönyv javára!** Ely ezimü tegnapi közleményünkbe bosszantó és sajnálatos sajtóhiba csuszott be: Kacs Kovács Kolner Teréz urnó ugyanis nem 2, hanem **öt forintot adományozott** mit sietünk helyreigazítani.

* **Statárium Szabolcsmegyében.** Szabolcsmegyében a szociálista bujtogatások következtében annyira elmérgesedek az állapotok, hogy minden perczen könnyen lehet tartani a személy- és vagyonbiztonságot fenyegető parasztozsgalom kitörésétől. Ezzel szemben a kormány — mint a Bud. Tud. jelenti — elvan bátorozva a legerélyesebb intézkedés megtételére, sőt komolyan foglalkozik azzal a gondlattal is, hogy az esetleges nagyobb bajok megakadályozására, Szabolcsmegye területén sőt más vidékeken is, hol ez megokoltnak és szükségesnek látszik, ne léptessen-e életbe a közbiztonság megóvására rendkívüli intézke-

déseket. Ilyenül első sorban a statárium alkalmazását vette tervbe. Hogy helyesen e majd megvalik.

* **A »Köntöskert« függetlenségi törekvései.** A szabadság, egyenlőség és testvériség nagy eszméjének kipróbált híveit egymásután viszik el az évek anélkül, hogy ujakat hoznának helyettük. Abban a korban vagyunk, amely nem az eszmék küzdelmeit, hanem az az érdekek civakodását tartja nemesebb dolognak. Ezt mutatják a nagyok, az elsők és ezt sajnálja utánuk a zajongó tömeg. E vénbedt század hajnalát és negyvenes éveket bearanyozó szabadságvágyak immár muzumba kerülnek pihenni, az emberek kebele divatosabb dolgok után vágyakozik. Szinte jól esik az embernek, hogy valami függetlenségi vágyak feől hall néhány szót beszélni. Ilyet hallottunk ma is. Az igaz, hogy csak amolyan fiókszabadságról volt szó, amelynek titkos vagy nyit rugóját nem éppen a szabadság eszméi képezik ugyan, de hát tényleg mégis csak függetlenségről van szó, s így megérdemli, hogy figyelemmel legyünk iránta. A Debreczen város belterületéhez tartozó »Köntös« nevet viselő kert lakóinak azon óhaja volna, hogy a »köntöskert« helyek között s egyébként alakítsanak, amely esetben enyémely belügyekben függetlenül intézkedhessenek a kert tulajdonosai. E függetlenségi vágyak azonban csak a város beleegyezésével valósulhatnak meg, mert a Köntöskert a legutóbbi idő óta a város belterületéhez tartozik s így a vágyak nem függetlenek a városi hatóságoktól. A város jog- és pénzügyi bizottsága sietett is megtagadni a szőlőskertesek kérelmét, a mai tanácsülésen azonban nagyon megoszlottak a vélemények e tárgyban, úgy, hogy szükségessé láttak egyelőre levenni a kérdést a napirendről s úgy állapodtak meg, hogy először tanulmány tárgyává tezik s azután hoznak csak érdemleges határozatot ez ügyben. Mivel a hágyközséggé alakulás csak a szőlőművelésen és őrzésén és a szüreti idő meghatározásában és effle kisebb ügyekben biztosít szabad kezét a kereseknek, úgy gondoljuk, — hogy a köntöskertiek kérelme teljesíthető volna. —

* **A felsőbb leányiskola hangversenye.** A debreczeni ev. ref. felsőbb leányiskola bennlakó növendékei folyó évi február hó 12-én szombaton d. u. 5. órakor a felsőbb leányiskola dísztermében jótékonycélu szavéleti, ének és zene előadást rendeznek melyre a meghívót már kibocsátotta Kalocsa Roza igazgatónő Belépő-díj: ülőhely az első 5 sorban 50 kr., a következő sorokban 30 kr., állóhely 20 kr. Mü-or. 1. Herold. Zampa-Ouverture. 2. zongorán 8 kézre előadják Bugyi Irma, Feyér Jolán, Ludány Mariska, és Reichenberger Etelka. 2. Magyar Népdal, zongora kíséret mellett éneklí Papp Erzsike. 3. A kigyó. Szimfonia, Irta Murai Károly. Személyek: Danes P. terna: Polgár Irén, Paulin, Steffe, Mari, Tini Dánésné gyermekei Tóth Vilma, Puky Rózsika Balassy Julia Kristón Margit; Joó Gabriella; Kalmán Margit; Kati, cseléd; Polgár Anna. 4. Népdalátiratok Erdélyi Dezsőtől. Czimbalmon ját-zsa Kovács Ilona. 5. Laszky Albert Dalok. Zongorakíséret mellett éneklí Baly Erzsike. 6. Brück Gy. Magyar tánczok (uj) Zongorán 4 kézre előadják Polgár Margit, és Ludány Mariska. 7. A marisell cigányok Irta: Bartók Lajos. Szavalja: Nánassy Mariska. 8. Liszt F. Rakóczy Induló. 2 zongorán 8 kézre előadják: Baly Erzsike, Bugyi Irma, Ludány Mariska és Reichenberger Etelka.

* **Dogonyi József uram bajai.** Dogonyi József uram nem valami »jött-ment« ember Debreczenben. Idevaló születésű, és amellet negyedszázad óta áll a nemes város szolgálatában. Huszonöt teljes esztendeje, hogy napszamosi minőségben a város erdejének fát darabolja. Vágta volna ő tovább is a város szélét, ha a napokban egy kis baj nem történt vele. Többedmagával egy lölyfát döntött le, miközben a ledülő fa egy ága megsapta a derekát s úgy megtalalta roppantani, hogy menten eszméletét veszítette. Napszamos-társai aztán hazavitték a lakására, ahol nagy nehezen öntudatra hozták ugyan, de ágyba

fekvő beteg lett utánna. Mivel pedig nagy a család, a viláz meg nagyon szűkös, pénzkereső nincs a gyerekek közt; ami a ház körül akad, azt mihamarabb elfogyasztotta a család. A »nincsből« nehéz jóllakni, egy orvo, pítikát fizetni s így Dogonyi József uramnak roppant megszorodtak a bajai. Kezérésében aztán a városhoz folyamodott, hogy tekiutve az ő régi hűséges szolgálatait, segítse ki a város szorgos helyzetéből, mert huszonöt éves becsületes munkája után családja vála együtt éhen kell elvesznie. — A kérvény ma került a városi tanács elé, amely méltányolva 25 esztendői; 25 frt segélyt ntalányozott ki a régi szolgálta számára. Így hat egyelőre segítve van Dogonyi János uram baján.

* **A tanári körből.** A debreczeni tanári kör február 12-én szombaton d. u. 5 órakor gyűlést tart az ev. ref. kollegiumban a melyre a kör t. tagjait ez uton is meghívja az elnökség.

* **Késelő mészárosinas.** Véres verekedés folyt le tegnap a közvágóhídon. Elek Antal helybeli mészáros mesternek Szentés János nevű segéde fegyvert rakott fel a szekerére s a hústakaró gyékényt a mellette állott üres szekerre tette. Midőn megrakta a szekeret, a gyékényt levette s be akarta vele fedni a szekeret, Erre Nagy András mészáros inas rákiáltott: hogy hagyja ott a gyékényt, mert az az ő gazdája tulajdona. Ebből hevesebb szóváltás keletkezett, mi közben Nagy András a csizma szaraból egy kést rántott elő s avval Szentés János fele szurt. A kes bal karján a felöltőt metszette fel. A dühöngő mészáros inas azonban evvel nem elégedett meg hanem meg egy szurást intézett ellenfelére, melynek következtében az elesre fent kés Szentés János balkarját teljesen keresztül szurta s a vastag izmokat is ketté metszette. A sérülés nagyon veszélyes, mert ha a seb forrás hegett gyenedésnek indul a szerencsétlen ember karját sohasem fogja munkára használhatni. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek s az szigorú vizsgálatot indított az ügyben.

* **Dalestély.** Mint mindig, tegnap este is pompásan sikerült a városi dal-gyűlet estélye. A Margit-fürdő zsufolásig megtelt. Több számát a műornak megismételtette a precziz előadásban gyönyörködő hallgató-ság A hangverseny befejeztevel az ifjuság táncra kerekedett. Az első negy-re 130 pár sorakozott.

* **Lipcey Tamás** nyugalmazott főszolgabíró, Debreczenben s jól ösmert t. füredi földbirtokos tegnapelőtt meghalt 56 éves korában. A debreczeni f. abonyi és a karczagt. füredi vasut létesítéséért sokat faradozott.

* **Hölgyeknek** csinos és elegáns utca béli és mennyasszonyi ruhákat, belépők-t készit — jutányos áron — a legujabb divat szerint felelőség mellett *Kronovitz Matild* Budapestről Nagy-uj-utca 1770. szám, (Weinberger Lajos ház.) — Angol ruhákat különös figyelembe ajánl.

* **Igazság az árvédelmi költségek viselésében.** Ábrahám Lázló városi főügyész elnöklése mellett tegnap kezdte meg munkálatait az a küldöttség, amelyet az alsó-szabolcsi tiszai ármentesítő tarsulat az árvédelmi költségek fizetésében tapasztalt aránytalanság megszüntetése végett a különböző viz-zinek alatt fekvő területek hozzájárulása arányának megállapítására és a műszaki osztályozás adatainak összegyűjtésére alakított.

* **Három új népkönyvtár.** Simonffy polgármester kezdeményezésére 1895 ben alakította fel a városi tanács az első népkönyvtárt az árok utcai iskolában. Kanizsai Endre tanító gondozására bízván ez új közművelődési intézményt. Az évről évre szerzett tapasztalatok fényesen igazolták az eszme üdvös voltát és a népkönyvtár eletravalóságát. Az öröndetes siker indította a városi tanácsot arra, hogy a koronázási alapítvány kamatainak egy részéből három újabb népkönyvtár alapjait vesse meg A Franklin tarsulattól tegnap érkezett meg egy nagy lada népnek való könyv 826 frt értékben. Két új könyvtárat a csapókeri és az ispotályi iskolákban rendeznek be; a harmadik helye meg nincs végleg megállapítva.

* **Belépés a Zion egyletbe.** Február hó 15-én letelik azon határidő, mely alatt az egylet kötelekébe különös kedvezményképpen a felvételi díj fizetése nélkül be lehet lépni. Ezért tehát újból felhívhatunk mindazok, akik az egyleti rendes tagok rendes sorába beletenni óhajtanak, hogy a még hátralevő napokat saját érdekében használják fel. Beléphetnek 50—60 éves koru egyének is. Bővebb felvilágosítást kész-séggel nyújt az egyleti titkár az egylet hivatalos helyiségében naponta d. u. 5—6 óráig.

* **Talált csipkekendő.** A Filléregyletnek f. hó 5-én megtartott teaestélyen egy krem selyem csipkekendő találtatott. Igazolt tulajdonosa átveheti az ág. hiv. lelkész hivatatalán Miklós utcán.

Bársony és Konti.

Az Otthon kör tegnapelőtt este két tagját ünnepelte, Bársony István és Konti József. Bársonyt abból az alkalomból, hogy a Kisfaludy társaság tagjává választotta, Kontit pedig legújabb operettjével elért nagy sikereiről s negyedszázados karnagyi jubileuma alkalmából.

A város klubbhelyiségben igazi bohém jövedv ütött tanyát. Már a gyülekezés is sok vidámsággal járt. Legelőbbben ugyanis a fiatalok verődött össze a társalgóban és élénk élnzésessel fogadta a »nagyokat« köztök az egyik ünnepeltet: Bársony Istvánt is. A másik ünnepelt sokáig kesélt az éjj homályban és végre is Makai Emil személyében háromtagú küldöttséget menesztettek érte. De Makai hiába csezengett a Konti lakásának ajtaján, semmi válasz.

Kénytelen kellelten lakatossal nyitatta ki tehát az ajtót és ott találta a vidám lengyelt, józút, de mély alomban. Konti ugyanis már a délután folyamán is részt vett egy banketten s onnan hazatérve alemra hajta pezsgőtől rehez fejét. Denique: elkecsve bár, de fogya nem, előállították a másik ünnepeltet is és erre asztalhoz ült az egész társaság. A patkó alakú asztal fejen ültek: Rakosi Jenő, Bársony István, Konti József, Tuba János országgyűlési képviselő, Szécsi Ferencz, Fenyő Sandor, Rakosi Viktor, Pósa Lajos és azután sorra az írói, hírlapírói és színhazi világ különösegei. Az »asztalvegen ismét az »ifjuság« verődött össze Gelléri Mór, a kör derek gazdájának vezérlete alatt.

Az elsőfogások közben hatalmas »ah!« kiáltásokkal fogadták a későn érkezetteket, majd Rakosi Jenő, az »Otthon« elnöke üdvözölte széd beszédben a két ünnepeltet.

— Két kollegánkat ünnepeljük — ugymond — ami megható dolog fölünk, mert hiszen az életben kevés embert öl meg a felebarátjának banata, de hanyan pukkadtak meg már azért, mert a kebelbarátjukat szerencse érte. Ime, mi kivetelek vagyunk, mi ünnepeljük Bársony Istvánt, az edesszavu poétát, a berkek, rónák, lapok íróját s ünnepeljük azt, a ki ezeknek a berkeknek, — rónáknak és lapoknak madárdalát képviseli, Konti Józsefet.

Az »Otthon« bevett szokása szerint körbe jártak az ünnepelték, hogy mindenki vel közzinthassanak, aztán előbb Bársony István, majd pedig Konti József mondtak rövid beszédet. Bársony nem akarja, hogy »ünnepelt« legyen a keves társaságnak, hanem szerető tagja akar maradni ennek a jövedv családnak, mely oly őszinten tud vele együtt örvendeni, Konti vidámabb hurokat penget, miközben a sajtót, a nepszínház igazgatóját, a színezeket, de különösen Blahánét és Hegyi Arankát élteti.

— És most leülök: végezte szavait a népszerű komponista, felhasználva alkalmul azt a riadó tapsot, mely a két művész névenek hallatára felhangzott.

Márkus Miksa szólalt fel aztán, hogy a kör állandó ünnepeltjét, Rakosi Jenő elnököt éltesse, ki sikra szali mindig, ha egy Otthon tag ügyéről van szó. Taps és eljen követte e szavakat s nyitotta meg a vad-loasztok vég-

nélküli sorát, Rakosi Viktor sípuluszádája úján személyes kérdésben kért szót újra Konti József, majd meg Béla Henrik, miközben a hirtelen alakult dalárda rázendített e szép dalra:

»Busul a lengyel
Hona alapotján . . .«

Pedig a lengyelek: Konti és Béla Henrik, a legmagyarabb jókedvvel vigadtak. Meg Márkus József olvasta fel a következő üdvözlő iratokat:

Bársony s Konti duntjához
Rengeteg bravót kiáltoz

Budapest. 1898 febr 8.

Endrődi Sandor.
Jakab Ödön
Fülöp Géza.

Bársony Istvánnak és Konti Józsefnek.

Édes pájtás, Bársony Pista,
S te is híres komponista,
Kik asztalón ültök ketten.
Az »Otthon«-i nagy banketten
Nem vehetve részt írásban
Gratulálók csak írásban.

Ne, kit ihlet a természet,
Írj sok szepet, sok elméset.
Jó vadász! mosolyogjon éz read.
S boldogság legyen a predád.

Muzsádnak is kedves Konti
Dicsők legyenek porontyi,
S jusson néked a szerencse.
Mérhetetlen Konti — ngense!

No de végzem — már sok is tán
Eljen Konti s Bársony István.

Szerető barátotok.
Radó Antal.

Azután vidám jókedvben tartott a mulatság a már ismeretes »késő éjjeli órákig.«

Ars poetica.

Írta és a Kisfaludy Társaság nagygyűlésén fölolvasta **Rákosi Jenő.**

1. Azaz: költészettan, Igy mondták régen,
Sőt ennek mondják még ma is talán.
De hogyha tan tanítás számba mégyen,
Ugy a bor sem dicső ital ma már.
Mert lesz ez is, az is, egyformaképpen
A tan — tanit, a bor — borit után.
Azért mondjuk, és vége a vitának:
Kötés könyvnek ars poeticának.

2. Olvassuk gyakran, itt-ott hírlapokban,
Könyvekben is a szomorú reget:
D-vatja mulik már mind jobban-jobban,
S borulni látjuk hajdan kek egét
A versnek, ihlető tüze nem lobban
Hogy a szivekbe hordja melegét:
A régiek még jök az iskolába,
Uj ember ma ugyan dalol hiába.

3. Homér megjárna vezérczikkezőnk,
Virgil ma újdondász lehetne tán,
Jó tárczak sem minden bokorba nőnek,
S egy Dante, Zrínyi, más nagyok során
S lantján kinek lett a nagy Niblungének,
Hahogy születnek e kor hajnalán,
Lettek vón' tisztes tárczatöltelék,
Lapunk van hozzá hát'isten elég.

4. Jó volt nekik hát nem mostan születni
E korban, mely oly rémgyorsan fogyasztt
S fantáziával csak-adót követni
Bizony mást nem tud (no megpert halaszt)
Nem érünk rá bonyodalom' követni,
Hektor, Akill minket nem is riaszt:
Elünk komoly, dolgunk sok, időnk kevés,
Mit nekünk hát holmi rimpengetés.

5. A régi mesterembert is levverte
Az iparos, azaz csak úgy, ha nagy;
A gyári munka a csatát megnyerte:

Egyen, bármily ügyes, megölve vagy.
S ma szónok az, a kit tudóje s verve
Huszonnyeg órán innen cserbe hagy?
A vásár csarnokunk en gros kofa,
Göz, vilám a modern utas lova.

6. Az ember rég a bárónál kezdődött;
Ma csak a — szállítónál ugy lehet,
A régi ember »melegét elődöt
Ma X. utóda játszik szerepet.
Régen, ha mondot' egy-egy firma csődöt
Ma vallást, isolat, művészetet
Hiuság, érdek kapcsolatán magához
Nem belső érték, forgalom szabalyoz.

7. Mert uj világ ez és ez uj világnak
Van egy hatalmas főorgánuma,
Hol eszmék, uj eszmék sarkára há nak,
S a hol van mindnek — egy napig — nyoma,
S mivel hogy ott kicsit nagyot meg látnak,
Hát minden tudul esz nélkül oda:
Kimondom, bárha tán zokun veszik,
Ki nincs ujságban, ma nem létezik.

8. S hiába mérgelednek otthon hátul:
A gyáripár ez, a szellem terén.
Biz it'en nincs meg a nonum prematur,
Melytől halhatlan lesz a költemény;
Ellenkezőleg, régen jó spát ur
Egy köayvet irt ön át az életén:
Az ur pedig ma dolgunkat felvitte
Lévén manapság mink — írók a la minüte.

9. Igen, az ujság, a modern világnak
Planétája, amely magához von
Mindent, amit csak szellem munkálnak,
Ez, egymaga ma az irodalom.
Műfajt nem ismer, fityyet hány szabálynak,
Saját képere alkot zsarnokon,
Jámbust, rimet (nem ér rá!) nem kovacsol,
Am nagy- s kicsinynek sorsot csak ez ácsol.

10. És különös, hogy mégis én mind ezlet
Stanczakban és rimekben mondom el.
Szavam pedig sulyából annyit veszthet,
A rimem mentül jobban megfelel,
Van mégis valami, mért szivem reszket,
A versben, ami vonz és fölemel.
A vers, ugy a sorok ha összecsapnak,
Ölekezése, csókja a szavaknak

11. A gondolat nemesb lényünk szülötte,
Vajudo elménk édes gyermeke.
Vajh az anyát ki gancsolná fölötte,
Ha gondja van ra, hogy szép kisdede
Még szebb legyen? Szalagitt rákötötte
A szepet hogy szebben pólyázza be:
A gyémánt is foglalva ragyogóbb,
Eszméd is ha szép versbe foglalod.

12. Mit ember gyakorol, minden művészet
Az Ur művének másolása csak.
Ha jól végzed, világhírben van részed,
Bár csak kész dolgok másolója vagy.
Eszméd kellő formába, ha betészed
Festő-zenező-szobrásznak mondanak,
S bír műveid elmondjuk alkotásnak
Duló-muló idők sirt neki ásnak.

13. Egy van s ez sem egy ember alkotása
Ami örök, ami eredeti;
Nincs ennek a nagy mindenségbe más
Emberré az embert csak ez teszi
A többi művészet minden vonása
Hogy elsővé legyen, meg van neki;
Mindennek itt, ami emberbe' szép,
Forrása s koronája a — beszéd.

14. A nyelv! Ez a küzdő ember hatalma,
Az ő világhódító fegyvere;
Midőn az első szót meglelte ajka,
A bűvös kulcsot lelte meg vele
Oda, hol a teremtés kincse halmá
Elrejtve van, bizton hatolni be,
S elnyerni azt a legfőbb képességet,
Hogy megismerhesse az istenséget.

15. Ez im a nyelv. Mint más egyéb művészetnek,
Ez a költők munkája, anyaga,
De míg a többiek csak jutnak részek,
Ez bir' a szépek összegét maga.
A szint leadta neki a festészet,

Mint a
S Homé
A plas

16. És most
Hogy a
A koncez
S mi u
Fillerüke
Szobor
Minden
A költés

17. Ki szárn
Szab sz
S érzésn
Beszéd
Ki a szó
Megönti
A nyelv
Hogy az

18. Öb lengő
Melyben
Előtted
S ha jó
Vagy tár
Hogy d
Mert poé
De fölm

19. Mikképp
Az egye
Mi jó m
Mítől fe
Promethe
Hulló v
Bálványa

20. Rimet tal
Ma is c
Nevét ör
Kora ig
Annyit, h
Mert kö
A költő
Egy daib

21. S nem ép
A mult
Repülni,
Ma is k
Lantunk
Hol élt
De ihlet
Szem, a

22. Igaz költ
Ö benne
Azt a fo
Az emb
A sors r
Mint ha
Ezt a fo
S ne félj

23. Az edenke
Ezüst-A
Iszonytat
Látjuk t
De Adám
Ugy itt
Mint ősz
Csak lás

24. A lantot
S ha ha
A bajt ne
S miért,
Bőlejobb
Hol szá
De elhall
Mikor a

25. Södd hát,
Bábajos
Melyet az
S a dus
De leked
Csüggjön
Mert van
Te is lel

Mint a zené, édes ritmusa,
S Homér nyelvénél Fidiásznak szobra
A plasztikáját nem vivé nagyobbra.

16. És most, e finomult korban megessék,
Hogy a mű-arnokokba tódulunk :
A koncert rendezőké a nyereség,
S mi ujságok szünetlen koldulunk,
Fíllérüket a honfiak hogy vessék,
Szobordiszt, hogy nyerhessen városunk ?
Minden művészet lángja égve csap,
A költészet kerülne sutba csak ?

17. Ki szárnyaló, fölséges gondolatra
Szab szöbul hozzá méltó szép gúnyát,
S érzésnek, mely jó szívéből fakadva,
Beszédben édes, bájos létet ad ;
Ki a szó hosszát, súlyát vetve latra
Megönti a nyelv kristályalakzatát :
A nyelv ihlett művészet érje az,
Hogy az új korban nem jó rá tavasz ?

18. Öb lengő sor, rimeknek csengő párja
Melyben lélekkik az ép gondolat,
Előtte az új kor fület bezárja ?
S ha jösz elzár szívetől hét lakat ?
Vagy tán e kor csak me-siását várja,
Hogy döntse le a siket falakat ?
Mert poézise, az van minden kornak,
De fülmiléje nincs minden bokornak.

19. Míképpen küzd e vajudó időben
Az egyes-egyes, sok ellen a sok ?
Mi jó még rank, mi van már eltűnőben,
Mitől fel szívünk, mely vágytól dobog ?
Prometheusz e világ ma is merőben
Hulló vérét a ki fölfogni bírja :
Balványa lesz, ki kinjait megírja.

20. Rimet találni jót a szenvedésre,
Ma is csak annyi, mint a sebre ír ;
Nevét örök időbe az bevéste,
Kora igazságából ki megír
Annyit, hogy az utód a kort megértse.
Mert költő nélkül a mult pu-szta sir.
A költő meg multat, jelent, jövőt
Egy daiban élő koszoruba köt.

21. S nem épp azok, kik mint rugalmas árnyak,
A multban óriásnak látszanak :
Repülni, ha megvannak rá a szárnyak,
Ma is könnyű és mindig az marad.
Lantunkra ott a hősök ezrei varnak,
Hol éltünk árja föl s alá dagad,
De ihletett szem kell s ihlett ajak,
Szem, a mely lát s szó, mely szívedbe csap.

22. Igaz költő korának a szülötte,
Ő benne sir s kaczag egy nemzedék ;
Azt a fonalt, melyen bogozva-kötte
Az emberárnak vonagló szívet
A sors rángatja, ott állván mögötte,
Mint hajszólo, könyörtelen priék :
Ezt a fonalt ajazd fel a lantodra
S ne félj, korod ne hallgasson dalodra.

23. Az édenkert letűnt mi rólunk régen,
Ezüst-Arany-kor rag oda veszett ;
Iszonytató ideges örvényében
Látjuk tolongni ma az életet.
De Ádám s Éva, Kain-Ábel éppen
Ugy itt tolong ma s ostromol eget,
Mint ös-zes hősei az évezredeknek
Csak lass belé szívökbe is ezeknek.

24. A lantot hát, urak, bátran pengessük,
S ha halhatatlanságot nem nyerünk,
A bajt ne a közöns gben keressük,
S miért, hogy épp a korról perelünk ?
Bőlesebb a természet rendjét ha lessük,
Hol száz madárka csicsereg nekünk,
De elhallgat s közönségnek szegődik,
Mikor a csalogány dala kezdődik.

25. Södd hát, költő nép, rímed csatogtatva
Bábajos édes magyar nyelveden ;
Melyet az elnyomott figyel meghatva
S a dus — talán divat szeriott, legyen :
De leiked, ihlet szálván ajakadra
Csüggjön merőn a csilagos égen,
Mert van neki egy ringató reménye ;
Te is lehetsz még nemzet fülmiléje.

26. Enyészik minden, omlék semmiségbe,
Repálok gyorsan fölünk a napok,
Fejünk felett szállnak a messzeségbe
Mint prédát hurczoló, riadt sasok
Homok borul országra eltűnt népre,
Feledve bírók, nyelvök és magok :
De melynek nyelvén egy homér dal'elt,
Megmenté nyelvét, népét és a kort.

CSARNOK.

A községek keletkezése Magyarországon.

Szabad Lyceum február 10-ik felolvasó estélyén
Elmondta : **Bötvös Károly.**
Folytatás.

A legtöbb családi név nem is az erede-
ti nemzetiség neve, hanem a falu neve, me-
lyet birtokába vett. Hogy nyolcz-kilencszáz
év előtt miként keletkeztek ezek a falvak,
arra most már világos vetni okiratilag nem
lehet, de tisztán áll előttünk az hogy jobbágy
községeink nagyrésze a mult században kelet-
kezett. Arról a magyar közhasználatu szóról
amelyet lakomákon halunk, ha valaki kezébe
veszi a poharat hogy : uram, uram! Peterdi
uram, szállok az urnak — ma már kevesen
tudják, hogy mi a jelentősége. A legtöbbben
nem is úgy használják, hogy szállok az urnak,
hanem : szólok az urnak, vagy szólok
az urhoz. Pedig így kell mondani : szállok az
urnak, ami ezt teszi, hogy állok az urnak
szolgálatára. Az 1836-iki törvény alkotásakor
az illető falvak beépítését úgy nevezték,
hogy megszállított községek. Ha valahol öt-
ven család fölkerelkedett és vándorlás közben
eljutott egy jó földesurhoz akinél le akartak
telepedni, akkor azt mondták neki, hogy :
szállok az urnak! A községet nevezték szál-
lásnak, a földesur akcióját nevezték meg-
szállásnak. A törvényben is ez a szó van és
ha valaki lakomákon eltéveszti, igazítsuk csak
ki egész bátran : száll a madár. száll a had-
serég, amely ha a régi magyar várban meg-
szállt, azt teszi hogy ott megtelepedett. Az
elhagyott helyeket nevezték desértának. A
puszták benépesítését kolonizációnak, magyar
nyelven megszállásnak. Azért Szállás nevű
falu igen sok van hazánkban. És ez a szó :
szállás annyira divatba jött, hogy a délszlá-
voknál is, sőt Horvátországban és Szerbiában
is használták és csináltak belőle a szelő ne-
vet. Maga a törvény a jobbágyközségeket
megszállított, összeírott községeknak nevezi és
e két helyen osztja föl. De az 1826-iki tör-
vényről eltérőleg kivált az Erdélyi részekben
és az Erdélyhez közel fekvő megyékben igen
sok jobbágyközség van, amely ha megszállt,
község volt valamikor de összeírott község
sohase volt. Mert a mikor Mária Terézia ki-
rályné idejében a jobbágyokat össze kellett
írni ; nem azért mert ő felségének valami
nagy kedve kerelkedett volna, hogy megis-
merje jobbágyságát, hanem azért mert adót
csakis a jobbágyoktól fizetett és tudni akarta,
hogy hány adófizetője van az országban, az
erdélyi vidéken a nemes urak nem akartak
engedni, hogy nekik minél több adófizetőjük
legyen összeírva és azt mondták hogy az ő
falujuk nem jobbágyokból áll, hanem szegőd-
vényes szolgákból. Azt mondták nekem van
ötven szakácsom, százötven kukta, kétszáz
inasom, negyven lovászom, harmincz kutyape-
czérem és én csak konzencióban adom nekik
a házat a telket. Nekem nem jobbágyaim
hanem szegődvényeseim vannak. Ezért kivált
Erdélyben igen sok község van, amely nem
jobbágytelkekből származott, hanem famuli
konventionáti szegődvényes inasok képezték
azt. Pedig bizony azok is lelkes jobbágyak
voltak.

Attérek a tiszta nemes községek ismer-
tetésére, Ezek érdekesek.
Egykor meg kell írni nemes községeink
közjogi és társadalmi viszonyait. Nagy veszte-
ség lenne nemzetünkre, ha e viszonyok ismer-
retlenek maradnának ; ha azok, akik még
ismerték e viszonyokat elmulnának anélkül,
hogy azok emlékezetét megőrkítsék.

A nemes községek közt különösen érde-
kesek azok, amelyek kismemesekből állanak.
Ilyen község az északi megyéket kiveve, az
ország közepnyugati és keleti részén igen sok
van, különösen Vas-megyében Zalaiban, Bara-
nyában. Van néhány Fehérmegyében, sok van
Szatmár-megyében Borsodban és van néhány
Pest-megyében is Budapest közelében.

Hogy keletkeztek ezek a községek ? Ér-
dekes az egy közjogi, mint nemzetörténeti
szempontból.

A legtöbb nemesi község a király udva-
ri embereiből alakult. hajdanában a király ud-
vara nem úgy volt szervezve, mint ma. Ma a
mi királyunk az országból évenként 3600000
forintot kap háztartásra életmódra és királyi
fényének fentartására. Hajdanában az ország
a királynak fizetést nem adott. A király nem
is kért, mert a királynak volt sok jövedelme
az országban. Ilyenek voltak a vámok, korcs-
máltatás, a szabadalmi díjak, az összes arany
és ezüstbányák stb. A vásárokon összefogdos-
ták az uratlan rabszolgákat, azokat is a kir-
ály kapta meg. De különösen sok birtoka
volt a királynak ugyanis mint nemes embernek.
Mert azt tudni kell, hogy a királyok egyuttal
nemes embernek is voltak. Külömben nagyon
szegény királyok lettek volna. Mert nálunk
csak nemesembernek lehetett birtoka. Már
most ha a királynak nem fizetett a nemzet
készpénzt, a király sem fizetett a szolgáknak
készpénzt.

Vége köv.

Debreczeni városi színház
Folyószám 116. Bérlet sz. 93

Ujdonság !

Pénteken, 1898. évi február hó 11-én
új díszletek és jelmezekkel

először

A gésák,

vagy :

Egy japán teaház története,

Enekes játék 3 felvonásban, Irta Owen
Hall, Fordították Fáy J. Béla és Ma-
kay Emil. Zenéjét szerzette : Sidney
Jones.

SZEMÉLYEK :

Reginald Fairfax)	Békési Gy.
Bronville)	Tanay F.
Conningham)	Vidor Dezső.
Frimston)	Teknős béka
Stanley)	Bartha I.
Wun-Csi a "Tizezer gyönyörűség hez" címzett teaház tulajdonosa	Rubos A.
Imári markiz rendőrőrnök és tar- tományi kormányzó	Sziklay M.
Minóza gésa (énekes és táncos japán-leány.	Fenyéri Mór.
Aranyvirág)	F. Kallay L.
Bimbo)	Makrayné.
Aranyhárfa)	Cserényi A.
Ibolyácska)	Bartháné L.
Juliette, francia lány	Z. Csepreghy.
Lady Constance Wyme, utazó angol hölgy	Szabó I.
Mary Worthington,)	Kiss J.
Edith Grant,)	Fai F.
Molly Seanore,)	Cserényi A.
Katona, japáni tüzerüst	Serfőzy Zs.
Teknői, rendőr	Karacs I.
Nami, japán leány	Szentes J.
Egy kuli	Csügyényi V.
1 vevő	Nagy J.
2 vevő	Serfőzy Gy.
3 vevő	Makray D.
	Boár J.

Teás leányok, katonák, arverezők, nép.

Történi mostanság. Japánban.

Szombaton, 1898. február hó 12-én

UGYANEZ.

Enekes játék 3 felvonásban.

Mária-czelli Gyomor-cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajknál, nékülözhetetlen és álmólanosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgöngyöség, bűzös lehelet, fellujtság, savanyu, lebbőfűgés, hasmenés, gyomorgöngyös, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, andor és hányás, gyomorgörcs szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menyhében ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és itallal, gúszták, májbajok és hámoroidoknál.

Említett bajknál a **Mária-czelli gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utatissal együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi foraktár: **Török József** gyógyszerháza Budapest, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megnézni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valódságot bizonyítom”.

A Mária-czelli gyomorcseppek valódián kaphatók.

Kapható Debreczenben: Gölt Nándor, Tóth Béla, Mihalovits István, Dr. Róthschnek V. Emil, Tamassy és Balázs gyógyszerészeknél. Diószegen: Vaday Ignác. Er-Mihályfalván: Mátray István. Hadházon: Farkas Odón. Kabán: Horváth Kalmán gyógyszerészeknél.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben
mindenfélé

Koczkazott, egyvonalas és sima
levélpapírok:

a következő olcsó árszámítás mellett kaphatók: 1000 pld.

könnyű levélpapír czégyomással 1/2 ives	3	50
erősebb " " " " " " " " " " " "	4	50
erős ínom " " " " " " " " " " " "	4	50
erős oktáv " " " " " " " " " " " "	4	50
merített " " " " " " " " " " " "	5	50
merített erős levélpapír " " " " " " " " " " " "	6	50
könnyű sima fehér levélpapír czégyomással 1/2 ives	4	50
erősebb sima fehér levélpapír czégyomással fél ives	4	50
erős sima fehér levélpapír czégyomással fél ives	5	50
igen erős sima fehér levélpapír czégyomással fél ives	5	50

Körleveleket, számlákat és minden egyéb kereskedelmi és magán nyomtatványokat hasonló olcsó árak mellett szállítunk.

Raktáron nem lévő nyomtatványokat hasonló olcsó árban készítünk el.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.

Levélbortékok

a következő olcsó árban kaphatók:

144 H2. Jó, zöldes levélborték czégyomással	2.20
144 V2. Jó, szürke " " " "	2.20
444 BB. Jó, kékeszürke " " " "	2.20
144 GEL. Erős, recézett világos zöld levélborték czégyomással	2.40
144 LGL. Erős, narancssárga levélborték czégyomással	2.45
44 AM. Erős, szürke levélborték czégyomással	2.40
44 AB. Erős, világos szürke levélborték czégyomással	2.45
44 JED. Erős, kékes szürke levélborték czégyomással	2.50
GS. Erős, sárga levélborték czégyomással	2.50
44 RK. Igen jó világos kék, eres levélborték czégyomással	2.50
44 GG. Igen jó erős kékes eres levélborték czégyomással	2.55
44 AF. Finom vil. sárga levélborték czégyomással	2.60
J te S. Erős jutte boríték czégyomással	2.65
244 A Cellulose igen erős Cellulos sárga levélborték czégyomással	2.70
244 CG. Cellulose. Igen erős Cellulos világos hamuszín levélborték czégyomással	2.70
44 D. Cellulose. Igen erős Cellulos világos zöld levélborték czégyomással	2.70
14 BBB. L. finomabb fehér levélborték czégyomással	3.60
4. 46. fehérek okmány levélborték czégyomással	4.50
46 P. Erős barna okmány levélborték czégyomással	3.00

Egyébb nyomtatványokat hasonló olcsó árakban készítünk el.

N.-Hatvan és K.-Mester-utca sarkán levő, Kovács József ügyvéd tulajdonát képező 1442 sz. házban, az emeleti 6 utcai szobát, előszobát, fürdőszobát, cselédszobát, konyhát, kamarát tartalmazó lakosztály, vízvezetékekkel, gázvezetékekkel ellátva, **f. é. május 1-től bérbe adó.** — Az udvaron kitűnő ivóvízű kút van.

Értekezhetni lehet a tulajdonos ügyvédi irodájában: Nagy-Hatvan-utca 1443 sz. a.

Eugen herezeg szobor sorsjegyek **Huzás holnau.**

Főnyeremény 75.000 korona érték.

Sorsjegyeket 50 kr-ával ajánl:

Közgazdasági bank Debreczen
Alföldi takarékpénztár Debreczen.
Szent-Királyi Tivadar
költönlegességi áruda, Debreczen.

Mauthner-féle Magvak.

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15-20 cm.

Talaj minősége: trágásított.

Aussaatzeit: und September.

Pflanzweite: 15-20 Cm.

Bedenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A Mauthner-féle hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban, a törvényesen bejegyzett **medve-védjeggyel**

valamennyi nagyobb fűszer- és vaskereskedésekben kaphatók.

A Budapest, Andrási-ut 23. szám alatt létező **Mauthner Ödön** cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelelve, úgy a mellékelt rajz is mutatja.

Uj czipó üzlet.

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a Piacz-utca és Miklós-utca sarkán álló Czégely házban **Reschovszky Ignác** hirneves bécsi czipógyáros gyártmányaiból

bizományraktárt nyitottam.

Rendkívüli választék. Pontos kiszolgálát. Páratlan izlésű árak

Támazkodva évek során át tett tapasztalatomra, valamint czégem közismert szoliditására, biztos garanciát nyújthatok arra, hogy tisztelt vevőimet minden tekintetben kielégíthetem.

Midőn még megjegyezni bátorkodom, hogy kizárólag jó minőségű és tartós árakkal mérsékelt szabott árért szolgálók, kérem szives megrendelésüket és támogatásukat,

maradok teljes tisztelettel

Steiner Gyula,

mint a Reschovszky Ignác czég üzletvezetője.